

Samlingspartiet

Högerpartiets föregående namnbyte skedde år 1938 då "Allmänna Valmansförbundet" övergick till beteckningen högern, 1952 ändrat till högerpartiet. Avsikten var att tydligare markera att partiet byggde på en konservativ grund — partiet ville framstå som ett konservativt folkparti. Motsvarande önskemål i Danmark ledde som bekant till partinamnet "Det konservative folkeparti". I Norge valde man att i likhet med de svenska konservativa taga upp beteckningen höger — høyre.

Högerpartiets styrelse och förtroenderåd har nyligen enhälligt föreslagit att partiet skall antaga namnet "Samlingspartiet". Genom ett välbetänkt initiativ för några år sedan inregistrerade Stockholmshögern detta namn för att hålla det "i förråd" — risken fanns att någon desperat samlingsrörelse vid sidan av partierna skulle komma på tanken att antaga beteckningen. Högerpartiet har alltså den juridiska rätten till namnet.

Förslaget om namnbyte kommer att remitteras till partiets lokala organisationer; slutgiltigt skall frågan avgöras vid en "arbetsstämma" i januari. Eftersom såväl partiets ledning som dess centrala organ står bakom förslaget kan man räkna med att det kommer att antagas av stämman. På några håll inom högerpartiet har kanske det hastigt tagna initiativet väckt förvåning — men att det stora flertalet av partiets medlemmar är nöjda med, eller rättare sagt, glada över förslaget, är troligt.

Varför namnbyte, när partiet på det

hela taget kunnat konsolidera sin ställning i väljarkåren — 1964 582.009, 1966 646 831 och 1968 670 532 röster? Partiets ordförande har framhållit att man därmed än starkare vill markera vad som länge varit partiets huvuduppgift, att åstadkomma en samverkan inom oppositionen, som blir i stånd att skapa ett regeringsalternativ av verklig slagkraft. Detta är onekligen ett starkt argument för högerpartiets moraliska rätt till namnet. Ett starkt skäl till namnbyte i och för sig är vidare den betydelseförskjutning, som termen "höger" undergått det senaste decenniet. I massmedia har man alltmer kommit att beteckna diktaturrörelser eller -regimer, gentemot vilka den svenska högern står i oförsonlig ideologisk stridsställning, som "högerextremistiska". På samma sätt som den franska termen "conservateur" fått en betydelseglidning betecknande en så djup reaktionär åskådning, att högst få människor torde vilja bekänna sig till den, på samma sätt har i svenskt språkbruk namnet "höger" blivit olämpligt som beteckning på en socialreformatorisk och progressiv konservatism. Själva ordet höger ger hos en mängd väljare upphov till associationer, som skapar motvilja mot partiet. Man kan säga att partinamnet och den därmed förbundna terminologin har börjat bygga en mur kring högerpartiet, som det gäller att bryta ner. Namnbytet ligger för den delen i hela oppositionens intresse. Socialdemokraterna har intensivt utnyttjat den negativa massmediaeffekten på högerbeteckning-

en, så intensivt att centerledaren känt sig manad att jämt och ständigt taga avstånd från "högerpolitiken". När socialdemokraterna i den senaste valrörelsen inte kunde splittra den demokratiska oppositionen övergick den till att tala om "de förenade högerpartierna". Dessa exempel kan tillräckligt illustrera att själva partibeteckningen motverkar högerpartiets syften. Eller, som hr Holmberg träffande frågat, är det "högerpolitik" om högerpartiet vill höja folkpensionerna, trygga sysselsättningen eller humanisera vårdpolitiken?

Egentligen är det väl så att termerna "höger" och "vänster", som bekant tillkomna under den franska revolutionen, inte längre är så användbara som ideologiska preciseringar. Tiden har ridit dem förbi; frågan är om inte även termerna konservatism, liberalism och socialism håller på att bli otjänliga verktyg i dagens politiska språkbruk. Eller är man hjälpt av att beteckna vår tids svenska socialdemokrati som moderat vänster-konservativ — idéhistoriskt sett torde detta vara en korrekt beskrivning. Ännu någon tid, kanske, men så fort som utvecklingen går i vår teknologiska civilisation, kan det mycket väl hända att man i det Västeuropa, där de ännu återopade

1800-talsideologierna föddes, känner sig tvingad att differentiera och beskriva olika politiska grundåskådningar med användande av nya eller i vart fall andra termer än de hittills gängse.

Inom det "Samlingsparti", som av allt att döma kommer att få sin politiska gestalt någon gång i januari, har man därför anledning att tänka sig för flera gånger innan man i sin idépolitiska argumentation knyter an alltför fast till beteckningen "konservativ". Under de senaste årens programdebatt inom högerpartiet har det otvivelaktigt ägt rum en idépolitisk nyorientering inom vida kretsar av partimedlemmar — inte minst bland de yngre — i riktning mot en åskådning, som närmast kan betecknas som en "fördjupad humanism", där man försöker konstruktivt sammanställa det ur humanistisk synpunkt värdefullaste ur de tre klassiska ideologierna; t.ex. det vida historiska perspektivet i konservatismen, frihetslidelsen i liberalismen och solidaritetstanken i socialismen.

Kanske kan det kommande "Samlingspartiet" leda både till en islossning beträffande oppositionens politiska agerande och till ett ideologiskt nytänkande. Varför skall den s.k. nya vänstern ha monopol på sådana pretentioner?